

QVÆSTIO MEDICA

Cardinalitiis diſputationibus manè diſcutienda in Scholis Medicorum die Jovis 31. Martij.

M. LUDOVICO GALLAIS, Doctore Medico rei Herbariæ Profeſſore, Præſide.

Eſtne corporis exercitatio omnium ſaluberrima à gaudio?

I.

EXERCITATIONEM nullam agnoſco, niſi motus participem; nullam approbo, niſi laboris expertem; mediam inter utrumque, ſi valetudini proſpicit, Medicam appello, nunc Medicis de nomine quam de facie notiorem. Corporis agitatione deſcribitur, quæ conſuetâ & familiari vehementior, habitus mutatione terminetur. Hanc ferè neſcias utrum anhelitus, ſudoris, coloris, caloriſve modo metiaris. Meminimus quidem de Gymnaſtica Athletarum inſtitutione: de bellica diſciplina etiamnùm aliquid audimus. Utraque nimis laborioſa ab optima quaque ſeſe exercendi ratione tantum abfuit quantum à valendi propoſito: genere tamen totuplex fuit quotuplex & Medica exercitatio. Noſtro motu rectè diſtinguitur, alieno, vel mutuo: tum præterea movendi ſe tarditate vel celeritate, vehementiâ vel exceſſu: ſeu quis utatur ambulatione, ſaltatione, curſu, pilâ, diſco, folle: ſeu navigatione, vectione, frictione, geſtatione: ſeu denique luctâ, umbrabili pugnâ, aut equitatione concitatiori. Næ quorſum perſequerer tot veterum inſtituta, quæ propemodum omnia propter vetuſtatem, incommodum, religionem obſoleverunt: aut hodierna recenſerem coævorum ſtudia & ludos, velut quædam medicarum exercitationum ſimulachra, quæ ſolâ voluptatis, nec ullâ ſanitatis curâ excoluntur nunquam homini ſalubriora: quam cum univerſi corporis partes & humores communi quodam flabello ſatis agitabunt. Ut quemadmodum ventilatio ſolet probum triticum à paleis ſpiciſque inanibus: ſic exercitatio ſanguinem, & corpus relinquat ſuis ab excrementorum ſordibus expeditum.

II.

SANGUIS naturæ opus, vitæ parens, animæ minister, sanitatem efficit & tuetur incorruptam; si è multiplici corporis viscere, in quo vicissim elaboratur, quoquo versum pervadit admodum idoneus singularum partium nutrimento & officio. Ad quod utrumque singulari tenuitate nitere debet & vigere, ut vigeant viscera, niteatque corpus integrum, & à supervacanei humoris reliquiis maximè vacuum. Hæ enim velut domesticæ hostes, vel minaces hospitæ, nisi per communes cujusque regionis vias & meatus exierint foras; Eheu quantas in vitali fundo turbas excitabunt! Alui, renum & vesicæ segnities; universæ perspirationis interturbatio ac difficultas; peculiarium denique tot excrementorum intus recondita spurcities, sanguini labem aspergent; aut circumeunti moras interponent. Quibus dimovendis multumne opis conferet navigatio, vectio, gestatio, tot immoti corporis motus maximè inertes? At certè nunquam impedient, quin vitiato venarum & arteriarum succo tam salutari; prohibito deinde liberiori ejus ad partes aditu, prompta fit futura quarumlibet offensio. Quæ vix satis præcavebitur aut pilâ, aut venatione, utroque isto tam nobili quam famoso omnis exercitationis compendio. Nam si quid excrementi superis seorsim, aut inferis artubus alterutrius ope detrahitur; nemo tamen inde salutem sperabit quam ex gaudio majorem, qui secundæ aut adversæ valetudinis fontem viderit in interno corpore, neque utriusque rivulos consectabitur in externâ quadam musculorum & ossium compage.

III.

NON secus ac immortalis animi cum mortali corpore haud æqua in homine conjunctio, nostrum ferè superat captum; ita etiam mutua isthæc amborum fides, qua sibi invicem agendo respondent; nihilo tardius quam pneumaticum organum pulsanti musico; vix evidentius quam cum fruendi boni, & mali fugiendi causa tantopere commovemur; at numquam salubrius, quam cum sincerum gaudium nos delectat. Vehemens est affectio, qua animus sese effundit in hoc quodcumque boni genus, quod velut suum percepit, neque tam arcte complecti potest, quin sanguis & idoneæ quæque partes ad ejusdem complexum statim explicentur, ea corporis mutatione quæ externæ exercitationi vehementiâ non concedat, sed utilitate præferatur. Cor enim nativi caloris, quo uno vivimus, & gaudii theatrum, to-

ties universi corporis plausum concitat : quoties pendentia ex eo vasa & vasorum ostia, quoquo animi gaudentis mandato apertius patent, & insolitam sanguinis copiam ocyus transducunt. Qui succus vitali utroque foco subtiliter excoquitur, temperatus in pulmone, ut spirandi sic ridendi instrumento, unde se recipit ad arteriarum tubos, posteaque ad intimos superiorum inferiorumque regionum ac partium recessus, quas varia deinde suæ tenuitatis ratione alit, & agit. Cave credas eum aut ulla fibrarum virtute attrahi, aut solo cordis motu tam longè propelli. Rectiùs dixeris tanta spirituum, quos una calidi nativi officina excudit & transmittit, agilitate & æquabilitate deferri: quantam nulla externorum musculorum & ossium motio possit, nisi acerrimo gaudii stimulo impellatur, aut celeritate similem ciére, aut usu salubriorem.

IV.

QUISQUIS externorum membrorum agitationem cum gaudio salubritate conferet, non minùs à vero aversus est, quam qui febrem ex inguinis bubone, aut brachii furunculo accensam, cum internæ & assiduæ febris periculo vel magnitudine comparabit. Humor quilibet & interna viscera, si ullo artuum calore & commoventur & excandescunt : aut brevis erit, neque ferè utilis, qui concipietur ardor; aut diuturnus, neque multum à fatigatione, & laboris incommodo distabit. Hunc ideo segnis & privata sequitur aut incomposita corporis mutatio, alio atque alio sese vicissim torquente partium musculo; seu deambulatio pedes & crura moveat, seu turbo manus & brachia; seu pilamalleus etiam humeros. At in gaudio nobilissimum viscus, quæ ejus est tanta cum animo consensio, nonmodo subitam, sed toti corpori communem emittit, æquabilemque sanguinis aspirationem; quæ lubricos & molles oculos simul acuit, os ludibundum regit, genas imbuit & diducit, micantibus arteriis venas implet, nervos intendit, animam corpusque tam leni spirituum incremento demulcet, ut singulæ partes, quasi communicato lætitiæ sensu ne titillentur quidem; sed internæ potissimum, sanitatis custodes, suavissimo calore perfusæ, & aperta viarum omnium libertate invitentur, ad quodlibet impuri & alieni humoris onus à probo sanguine secernendum, & per publicas privatasque meatuum vias suo tempore deponendum; quo tandem vitæ & sensuum opus suis undequaque numeris absolvatur.

V.

EXTERNA tantummodo membrorum exercitatione utere, sæpè similis eris frigido Rhetori, qui tametsi gestus ad imitationem saltationis componat, parum incalescit. Verùm si gaudio exerceris, vehementis Oratoris instar qui dicendi genio obtemperat & indulget suo, ut parum te commoveas, in fermento totus esse videberis. Tam facilis est, ne dicam, lubricus & præceps caloris spirituumque impulsus à lætiore animo; quam longo beneficii intervallo discrepat gaudium ab externa exercitatione; & à gaudio tristitia. Tabifica isthæc animi commotio, quæ coarctato utroque succi vitalis fonte & alueo carnem, cutem, nervos & ossa exsiccat, nedum viscera refrigerat, sensuum aciem obtundit, cursum ingenii premit, mentem inficit, & corpus venenat. Hoc deinde animi motu torpentibus, ceu melancholia ægris hominibus choræas ludosque proponas atque suadeas; id profectò sine ullo sanitatis fructu, qui solo lætitiæ commercio uberrimus caperetur. Quam igitur incautus fuerit & infœlix, qui in hac tanta rerum vicissitudine, contubernalem sibi non fecerit de honesta quadam hilaritate Medicinam omnium temporum & horarum! Cùm præterea nefas sit cuicumque, nisi ventriculus consulatur & corporis status, vel lentâ deambulatione exerceri, equitatione, aut vectione, quantulâ motionis specie aut salute, si gaudium attenditur nemini non suave, nemini non salubre, dum in eo modus teneatur. Immoderatum alioquin novimus in eripiendo spiritu idem potuisse, quod fulmen. Tanta ei vis est mutandi corporis, ut hos subitò compresserit quos nec timor, nec ira, nec ulla externæ exercitationis vehementia exstinxisset.

Est igitur corporis exercitatio omnium saluberrima à gaudio.

Asserebat Parisiis PETRUS PAULUS GUYART, Parisinus, Baccalaureus Medicus. A. R. S. H. 1678.

PARISIIS, Apud Franciscum Muguet, Regis & Illustrissimi Archiepiscopi Parisiensis Typographum.